

DOÇENT Dr. ILHAN LÜTEM'İN KONUŞMASI

Sayın Rektörün ve Dekan Prof. Berki'nin, hocamız Prof. Alsan hakkında az önce ifade etmiş olduğu güzel sözlere ve hislere benim ilâvem daha şahsî bir mahiyet arzedecektir.

Şerefli mesleğinin görev süresini tamamlayarak aramızdan ayrılacak olan zat ile 12 yıla yakın bir zaman beraber çalışmış olmam sözlerimin şahsî edası için bir mesned teşkil eder sanmaktayım.

Bu arada fitri tevazuu neticesi olarak onun şahsiyetinin yarı gizli kalmış taraflarına da biraz ışık salmanın bugün tam zamanı olduğuna inanıyorum.

Fakültemizin bünyesi ve bilhassa sınıflarındaki mevcut adedinin her yıl artması neticesi olarak talebe - hoca münasebetler idaha ziyade ders vermeğe - ders dinlemeğe, öğrenmeğe ve bilhassa imtihanları daima hatırdâ tutarak bu engeli aşmağa inhisar etmektedir. Bir ders yılı süresi ve hattâ bütün bir hukuk tahsil devresi göz açıp kapayıncaya kadar geçip gitmektedir. Haftanın muayyen saatlerinde karşılaşılan hocalardan gölge halinde bir intiba kalmakta ve umumiyetle imtihanlarda sordukları soruları ile hatırlanmaktadırlar.

Kendisinden bahsetmekten hoşlanmayan, kendisinden bahsedilmesini teşvik etmeyen hocalar için bu haksızlık değil midir? Meselâ bugün burada toplanmış bulunanlardan kaç kişi Profesör Alsan'ın (tek cepheli) bir insan olmadığını bilir. Batı Anadolunun bir kasabasında büyük şehire tahsil için geldiğinde bu tahsil devresini bir (memleket çocuğu) olarak ikmâl ederken tahassüs ve macerelerini (Mustafanın Romanı) adlı kitapta topladığını kaç kişi hatırlar.

(Mustafanın Romanı) yedi sekiz cilt olarak tasavvur edilen uzun bir eserin adıdır. Her cilt bir devrin hâdiselerini ve insanlarını tasvir etmektedir.

Şimdiye kadar kitap ve tefrika halinde neşredilmiş olanlar: *Memleket çocuğu*: istibdat devri hayatını; *Hürriyet Pervanesi*: Meşrutiyetin ilânını o devirde İstanbul'da ceryan eden hâdiseleri; *Kavak Yeli*: Fransa-

daki tahsil hayatını anlatmaktadır. Seri'nin hazırlanmış olmakla beraber halen basılmamış üç kitabı daha mevcuttur.

Prof. Alsan'ın (romancı - edip) tarafını kendisi ile çalışmaya başladıktan seneler sonra ve bir tesadüf neticesinde öğrenmişimdir. O zaman merak edip hayatının sair devreleri hakkında sual sorduğumda anlattıklarının bugün için de - hiç değilse mukayese bakımından - ilgi çekici kısımlarını sizlere nakletmeme müsaade ediniz.

Profesör Alsan Mektebi Mülkiye'yi Şahaneyi birincilikle bitirmiş ve 1910 yılında 15 altın maaş ile Divanı Muhasebata (Sayıştay) Mümeyyiz olmuştur.

Hocamız o zamanki bu paranın iştira kaabiliyetini anlatmakla bitiremez. Filhakika altın bugün de geçer akçedir ama o zamanlar, yani Birinci Cihan Harbinden önce sağladığı kolaylıklar daha da büyükmüş. Cebinize mikdan kâfi altını koyar, İstanbul'dan vapura biner, vapura girince fesinizi bavulunuza yerleştirir ve istediğiniz memlekete sorgusuz gidebilirmişsiniz.

Hocamız Türkiye ile İtalyanın hali harbde bulunduğu bir devirde İtalya'ya böyle bir seyahati yaptığını, gümrükte herhangi bir aramaya ve hüviyet tesbitine dahi lüzum görülmeksizin düşman devlet tebaası olarak İtalya'yı baştan başa kat'ettiğini ibretle anlatır.

Biz bugün derslerimizde dünyanın teknoloji sayesinde pek küçülmüş olduğunu devletlerin artık tam mânâsı ile (independent) (bağımsız değil) (inter - dependent) yani aralarında bir bağlaşıma bulunduğunu iddia eder dururuz.

Pasaportların, vizelerin, gümrük tahditlerinin bu bağlaşımaya ne kadar zarar verdiğini eski devri pek iyi bilmediğimizden unutmuş gibiyizdir.

İşte sayın hocamız böyle mesut bir devre yetişmek bahtiyarlığını tatmıştır.

İlk memuriyetinde kısa müddet vazife gördükten sonra Maarif Nezaretin'in açmış olduğu Avrupada tahsil müsabakasını kazanarak Paris'e gönderilmiş ve orada (Ecole des Sciences Politiques) in (Diplomatie) şubesinden mezun olmuştur. 1913 yılında memlekete dönmüş, Maarif ile olan mukavelesi icabı olarak Mülkiyeye Devletler Hukuku ve Siyasal Tarih Muallim Muavini tayin edilmiştir. Maarif hizmeti bu tarihte başlar. Beş yıl öğretmenlikten sonra 1918 yılında bütün Avrupada tahsil eden

Türk talebeleri müfettişliğine tâyin olunmuş ve 1925 yılına kadar bu vazifeyi ifâ etmiştir.

1925 yılında Ankara'ya çağırılmış ve Talim Terbiye Heyetinde azâ olmuş, bunu Mektebi Mülkiye Müdürlüğü takip etmiş 1927 yılında B.M.M. ne Mebus seçilmiş. Meb'usluk yılları zarfında Atatürk'ün kurmuş olduğu (Hakimiyeti Milliye) gazetesinde baş yazarlık yaparak büyük insanın devamlı itimat ve iltifatına nail olmuştur. 16 yıl süren meb'usluk devresinden sonra tedris hayatına Siyasal Bilgiler Okulunda devam etmiş, bu müessesenin ikinci defa Müdürlüğünü ifâ etmiştir. Fakültemize intisabı da bu tarihe rastlar. Devletler Umumi Hukuk kürsüsünü işgal eden Profesör Nihat Erim'in 1945 de San Francisco Konferansına iştirâk etmesi ve orada iken Kocaelinden Milletvekili seçilmesi üzerine kürsüyü asaleten Profesör Alsan devralmıştır. 1946 yılında Üniversiteler Kanununun kabulü üzerine, Fakültemiz öğretim üyeleri kendisini yeni kanun gereğince ilk dekan seçmek suretile yeni arkadaşlarına en büyük itimadı göstermişlerdir.

Naciz şahsıma gelince asistanlığım, doktora ve doçentlik tezlerimi ve tedrise başlamamı onun direktif ve tavsiyeleri ile başardığımı söylemekten büyük zevk duymaktayım.

Profesör Alsan bugün bizlere son dersini verecek fakat son sözünü söylemiş olmayacaktır.

Takdir buyuracağımız üzere dinç ve sıhhatlidir. İnşallah daha pek uzun yıllar bizleri yazılan ve fikirleri ile irşad edecektir.

Sözlerimi bitirirken ve hocamızı kürsüye dâvet ederken kendilerine uzun ömür, tam sıhhat ve âfiyet temennilerimi bir de buradan ifade etmek isterim.

Bunu yaparken yalnız hazır bulunanların değil, bütün dostlarının ve eski talebelerinin hislerine tercüman olduğumdan eminim.